

Utvärdering

Projektet
UNG NU

Landskrona kommun

Oktober 2007

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE

Vuxenförvaltningen i Landskrona kommun gav i september 2007 P&P AB i Landskrona uppdraget att genomföra en utvärdering av projektet UNG NU

Det man framförallt har velat få svar på genom uppföljningsarbetet är hur många av ungdomarna som deltagit i projektet som har gått vidare till arbete, praktik eller studier.

De olika aktiviteterna i projektet har också dokumenterats, både ur projektledningens och de deltagande ungdomarnas perspektiv.

Till grund för denna summativa utvärdering ligger dels den information som kontinuerligt samlats under projektets gång, främst i förvaltningens verksamhetssystem och dels genom intervjuer med projektledning, handledare för projektet samt inte minst företrädare för projektets deltagare.

Arbetet har förts i nära dialog med berörda projektaktörer.

Enligt uppdrag
Landskrona 2006-11-06

Yvonne Viksten

.....

BAKGRUND

Projekt UNG NU kan ses som en fortsättning och vidareutveckling av ett tidigare arbetsmarknadsprojekt för ungdomar kallat "Vår framtid". Det projektet gav värdefull kunskap om hur man kan arbeta med den målgrupp som UNG NU riktat sig till.

Syftet med projekt UNG NU har framför allt varit att stärka självförtroendet hos ungdomarna i målgruppen. Man har velat bidra till att skapa självinsikt och därmed hjälpa dem att fokusera på realistiska framtidsplaner. Genom möjligheten till praktik har man velat ge en bild av arbetsmarkanden och uppmuntrat till möjligheterna med studier.

Genom att avgränsa målgruppen till ungdomar med psykisk ohälsa och låg utbildningsbakgrund har man kunnat koncentrera insatserna på de ungdomar som ofta hamnar i skymundan. Personer i denna målgrupp har ofta en lång väg innan de kan komma ut på arbetsmarknaden varför man bör se projekt UNG NU som en del i en längre process.

Projektet har pågått mellan 2006-10-01 och 2007-10-31.

MÅLGRUPP

Målgruppen för projekt UNG NU har varit ungdomar med olika etniska bakgrund i åldern 18 - 24 år som:

- har bristande, eller är helt i avsaknad av skolgång
- mår psykiskt dåligt
- saknar erfarenhet av arbetslivet

METOD

Den metod man valt att arbeta med har, som nämnts, sin grund i de erfarenheter man fått i tidigare projekt med denna målgrupp. Att ha förmåga att se och våga möta var och på en individuell nivå ställer speciella krav på dem som leder ett projekt av den här arten men det är samtidigt kanske den enda metod som är riktigt framgångsrik. Man måste, som handledaren uttrycker det, vara "snäll men bestämd". Det innebär att man måste sätta gränser, ställa rimliga krav och tydligt markera vad som är acceptabelt och vad som inte är det.

AKTIVITETER

I projektet har man haft ett antal huvudaktiviteter som man har samlats kring på schemalagd tid; samhällsorientering, jobbsökaraktiviteter, friskvård samt extern arbetspraktik. Man har hyrt en sal av Komvux där man är varit fyra förmiddagar i veckan. Återstående tid har man varit i arbetsmarknadsenhetens lokaler eller i träningslokalen.

Varje fredag har man haft gemensam frukost arbetsmarknadsenheten. Det har varit en viktig del i strategin att sitta ner tillsammans och prata över en kopp kaffe, precis så som man ofta gör på jobbet. Deltagarna har varit positiva till den gemensamma frukosten på fredagarna.

Man har tagit upp saker som hänt och har "stämt av" veckan och får veta vad som kommer att hända nästa vecka.

SAMHÄLLSORIENTERING

Den metod som valts för att arbeta med samhällsorientering är ett utmärkt exempel på hur man anpassat metoden efter målgruppen. Varje morgon har man tagit med sig Metro och läst tidningen tillsammans. Var och en har då kunnat ta upp ämnen man läst om och så har en diskussion inletts som projektledaren har kunnat moderera och leda i önskad riktning, t ex ur jämställdhets- eller mångfaldsperspektiv. Ett exempel på ett mycket hett ämne som dök upp en dag i tidningen var mödomshinnans vara eller icke vara. Då detta i vissa kulturer är ett synnerligen tabubelagt ämne gav det ett intressant tillfälle till diskussion i gruppen.

Man har naturligtvis också tagit upp sådant som nämnts på radio, tv och i övriga media. Fördelen har varit att det är gruppen som har bestämt agendan. Det är de själva som har valt ämne, man har kunnat säga sin åsikt, ställa frågor och fått svar och har troligtvis också fått många goda råd och förklaringar från handledaren.

Ett annat inslag i samhällsorienteringen har varit att diskutera hushållsekonomi. Då samtliga deltagare har haft försörjningsstöd har man haft anledning att fundera över hur de är beräknade. Varje deltagare har haft tillgång till en miniräknare och med hjälp av riksnormen har man fått räkna ut sitt eget bidrag. Man har kunnat se vad det är avsett att räcka till och hur de olika posterna är beräknade i förhållande till familjens storlek och så vidare. Det har skapat större förståelse för vad försörjningsstödet egentligen är avsett till.

Överhuvudtaget har man hela tiden tagit upp sådant som hänt deltagarna i vardagen. Man har kanske haft kontakter med försäkringskassan, polisen, sjukvården, skatteverket eller kronofogden som man inte riktigt vet hur man ska hantera. Genom att hela tiden relatera till individen har handledaren försökt göra det förståeligt och gripbart, något som naturligtvis har ställt stora krav på dennes kompetens och skicklighet.

I projektet har man också haft externa aktiviteter. Man har bl a fått möjlighet att besöka flera jobbmässor i både Sverige och Danmark. Deltagarna själva menar att jobbmässorna var väldigt bra. *"Vi vill ju jobba men vi vet inte riktigt hur vi ska ta oss fram. Man får bra tips"*, som en av deltagarna uttrycker det. Jobbmässorna har bl a lett till att några har sökt jobb inom äldreården i Helsingör.

Ett annat exempel på utåtriktade aktiviteter är besök på föreläsningar. Man var t ex och lyssnade på Mia Törnbloms föredrag "Mera självkänsla!" och Stefan Einhorn's "Konsten att vara snäll". Dessa föreläsningar var otroligt uppskattade av deltagarna. Tydligt var det något som man kände igen sig i och kunde ta till sig. Säkerligen var det också exempel på aktiviteter som denna grupp aldrig skulle ha kommit i närheten av om de inte hade varit med i projektet.

JOBBSÖKNING I TEORI OCH PRAKTIK

Man har talat mycket om jobb och arbetsliv. Det låter kanske konstigt att tala om jobbteori men för den som inte har några egna erfarenheter från arbetslivet är det en främmande värld. Det är dessutom en värld där svensk arbetskultur råder och har man inte så stora erfarenheter av svensk kultur så blir det naturligtvis ännu svårare att förstå arbetslivets oskrivna koder. Ta bara den heliga svenska kafferasten. Hur fungerar den egentligen? Vad förväntas man göra och vad får man absolut inte göra? Och hur fungerar det med facket? *"Vi pratar om sånt som vi stöter på i vardagslivet",* säger en av deltagarna. *"T ex jag har inte haft en tanke på att jag kanske borde gå med i facket. Jag ströjobbar ibland och det vore kanske bra men jag har ingen aning om hur man gör. Man får lära sig saker om myndigheter och olika saker i samhället som man aldrig har fått lära sig i skolan."*

En del av tiden har använts för att aktivt söka arbete via Internet och på frågan om man upplever sig kunna hantera den information som man får via nätet anser deltagarna sig tämligen väl rustade. Man känner också att det inte är några större problem att navigera sig fram dit man vill och fylla i alla formulär och liknande som man ställs inför när man söker jobb. Däremot är man lite besvikna på att man sällan får något gensvar från de arbetsgivare som man sökt jobb hos. *"Har man sökt kunde man ju åtminstone få veta att man inte har fått jobbet."* På en direkt fråga om hur de tycker att de egna datakunskaperna är i t ex Officepaketets program verkar alla tycka att de kan tillräckligt för att klara sig. Gruppen upplever sig ha tillräckliga datakunskaper för att ta till sig och hantera den information som de behöver för att kunna söka jobb.

Handledaren menar däremot att det ofta är så att man inte vill erkänna att man inte förstår eller så läser eller lyssnar man inte färdigt och kastar sig sedan in i något utan att riktigt ha förstått vad man gör. Det kan bara bli fel. Man kan i bästa fall hantera en dator men saknar allmänbildning och förmåga att tyda och strukturera information. Kontentan blir att man inte kan tillgodogöra sig den information som man behöver i vardagslivet.

Den skillnad i syn som finns mellan handledaren och deltagarna i denna fråga är intressant. Kan det vara så att det vore pinsamt att medge att man inte kan något som alla i den yngre generationen förväntas kunna idag? Eller upplever deltagarna faktiskt att de klarar sig bra i datavärlden?

När det gäller arbetspraktik har man inom projektet tagit alla möjligheter att slussa ut ungdomarna på olika praktikplatser för att prova på och lära i arbetslivet. Några har själva haft kontakt med dagis och har haft praktik inom barnomsorgen som lett till att man fått möjlighet att hoppa in som vikarier kortare perioder eller tillfälliga strötimmar. Man har fått någon form av kontakt som förhoppningsvis kan ge mera om inte något annat dyker upp.

Andra deltagare vill gärna arbeta inom äldreomsorgen och söker arbete inom detta område. Ett problem är då att arbetsgivaren förmodligen förr eller senare kommer att ställa krav på någon form av formell utbildning, vilket åtminstone en del av ungdomarna uppfattar som onödigt. *"Man blir inte bättre i ett sådant jobb för att man har gått en utbildning. Om man inte tycker om att arbeta med gamla människor hjälper det inte att utbilda sig. För att hjälpa till att gå och handla och städa behöver man inte ha någon utbildning!"*. Säkerligen bottenar en del av denna

attityd i att man avbrutit sin skolgång i tidiga tonåren, t ex för att gifta sig och bilda familj, och att man därför känner sig främmande för att sätta sig på skolbänken igen. Andra orsaker kan vara att man på ett eller annat sätt misslyckats med sin skolgång. Det gick inte så bra och man har inte självförtroende nog att försöka igen.

Ett annat populärt arbetsområde är inom handeln och projektet har haft egna kontakter bl a på de stora livsmedelsbutikerna där man kunnat placera deltagare. Önskejobbet för många verkar dock vara att få arbeta i klädbutik. Man är väl medveten om att det är många som har den önskan och att det är få som faktiskt får ett sådant jobb. På frågan om man t ex har gått runt i affärerna på Center Syd och Väla och frågat om jobb skruvar man lite på sig. En obehaglig fråga som kanske hänger samman med att man är beroende av allmänna kommunikationer som inte alltid passar så bra och att man måste ha en god portion självförtroende för att kunna sälja sig själv.

Ungdomarna nämner också kommunens satsning "*AIB, Arbete istället för bidrag*". Samtliga uppger att de väldigt gärna skulle vilja ha ett arbete inom AIB. Det är tydligt att de ser den möjligheten som en väg att komma vidare, att få en praktik att referera till och också något "*fast*" som man kan förhålla sig till under en längre period.

UNG NU har givit referens och förtur till "*Arbete istället för bidrag*", en möjlighet att arbeta inom kommunen istället för att passivt få socialbidrag.

FRISKVÅRD

Friskvården har varit ett viktigt inslag som dessutom varit obligatoriskt under den tid deltagarna varit med i projektet. Många, i synnerhet invandrarflickor, har haft svårt att acceptera denna aktivitet. Att delta i gemensam fysisk aktivitet och att klä av sig i omklädningsrummet inför andra kan vara mycket svårare än vi föreställer oss. Det är för många ett mycket främmande och säkerligen både obehagligt och totalt obegripligt sätt att umgås på. På samma sätt måste den gemensamma duschen kännas. Många har gått hem för att duscha istället. Handledaren har dock varit mycket bestämd med att man ska vara med på friskvården. Det har inte varit tillåtet att bara sitta och titta på eftersom det ju faktiskt för det mesta finns någon typ av fysisk aktivitet som kan passa var och en. De som uteblivit har konsekvent noterats som frånvarande vilket har varit ett effektivt argument för att delta trots allt. Om man trots allt inte har kunnat/velat delta har man uppmanats söka läkare för att den vägen reda ut vad problemet har varit.

Friskvården har förstås flera fördelar. Fysisk aktivitet är ju som bekant bra både för kropp och själ. Man lär känna sin kropp och känner sig starkare. Man "*mår*" bättre och får bättre självkänsla och kan därigenom lättare ta ansvar som den unga vuxna man är.

Det råder delade meningar om friskvården bland deltagarna. Några har tyckt om träningen och tycker att det är bra medan andra menar att de har varit med bara för att de måste. De är dock helt införstådda med att man kan behöva motionera för att orka med att arbeta och inte minst att man mår mycket bättre psykiskt om man är i bra fysisk form. Det har också i viss mån känts bra att man har fått träningen gratis. Man hade inte lagt pengar på ett träningskort om man inte varit med projektet.

MÅLUPPFYLLELSE

Målsättningen med UNG NU var att minst 50% av dem som deltagit i projektet skulle gå vidare till studier, praktik eller arbete. Projektet har väl uppfyllt de mål som ställts upp. Totalt har 80 ungdomar deltagit i UNG NU, varav 20 varit aktiva åt gången med flexibel intagning. 45 av 80 deltagare (56%) har gått vidare till antingen arbete eller utbildning.

Vid projektets slut hade man uppnått följande resultat:

37 arbete eller praktik
8 utbildning
3 mammalediga
3 flyttade till annan åtgärd eller annan myndighet
1 avflyttade

20 deltagare var fortfarande inskrivna vid projekttidens slut och således fortfarande aktuella på arbetsmarknadsenheten medan 8 personer fanns i annan aktivitet som t ex individuell handledning, eller med egen handlingsplan.

SLUTSATSER

Styrkan med UNG NU har varit att handledaren har varit flexibel och har haft förmågan att kunna se varje unik individ för sig. Man har därigenom kunnat anpassa sig till hur gruppen har varit sammansatt vid varje tillfälle.

Deltagarna å sin sida uppger att de har trivts väldigt bra. " Det är meningsfullt. Man lär sig något hela tiden. Sådant som är viktigt att känna till. Man måste gå upp på mornarna precis som man måste när man jobbar. Det finns något att göra så att man inte bara sitter och hänger eller sover hela dagarna."

Det ungdomarna säger kan sammanfattas med att de har blivit bemötta på rätt nivå. Man har avhandlat sådant som ligger dem nära och som berör deras vardag, sådant som de har nytta av att veta och känna till. De säger också att det egentligen inte har saknats något i projektet. Det kan i viss mån bero på att endast de som accepterat spelreglerna i projektet har svarat. De som valt att genom sin frånvaro själv utesluta sig från projektet har inte tillfrågats.

Vid intervjutillfället uppgav ungdomarna att de inte såg fram emot att sluta i projektet. De såg framför sig hur de förmodligen skulle tvingas att sitta hela dagarna och söka jobb vid datorn på arbetsmarknadsenheten. Att gå igenom platsbanken och de jobbsajter man brukar besöka tar högst två timmar och resten av tiden kommer att gå åt till att dricka kaffe, slösurfa eller att spela eller något annat lika meningslöst tidsfördriv. Många menade att de kommer att anse detta så meningslöst att det inte finns någon mening i att gå dit överhuvudtaget. *"Man kan ju lika väl söka jobb hemifrån."* Helst av allt hade de velat fortsätta i projektet eftersom de tycker att det är meningsfullt och ger dem något.

Samverkan med arbetsförmedlingen har fungerat via den ordinarie verksamheten där etablerade rutiner finns på handläggarnivå. Periodvis har det varit något svårare att få deltagare till projektet eftersom deltagarna i UNG NU måste stå till arbetsmarknadens

förfogande hos arbetsförmedlingen. Kontakterna med ESF-rådet har varit sporadisk men har fungerat väl. Projektledningen anser att motivationsnivån och statusen på en del deltagare har varit sämre än förväntat vilket påverkat projektets slutresultat.

I UNG NU har man på ett utmärkt sätt kunnat använda och förfinat det arbetssätt man använt i det tidigare projektet "Vår framtid" för att framgångsrikt nå de ungdomar som står längst från arbetsmarknaden. Det kan inte nog understrykas att en av de viktigaste anledningarna till projektets framgång är handledarens engagemang och speciella förmåga att nå målgruppen. Handledaren var densamma i båda projekten vilket naturligtvis har varit en fördel när det gäller att behålla och utnyttja kontakter, nätverk och de erfarenheter som man fått.

De flesta delarna i dessa projekt finns nu representerade i den ordinarie verksamheten med undantag för den intensiva handledarkontakten som kanske är den viktigaste pusselbiten för att lyckas nå ungdomarna.

Projektet har hållit sig inom de uppställda ekonomiska ramarna